

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Artykuł "~|5Skolsk hldka. !5Skola pomocn. Pie Alois Buzek, utel
pomocn koły w Praze..." - część V

Liczba stron oryginału

2

Liczba plików skanów

3

Liczba plików publikacji

3

Sygnatura/numer zespołu

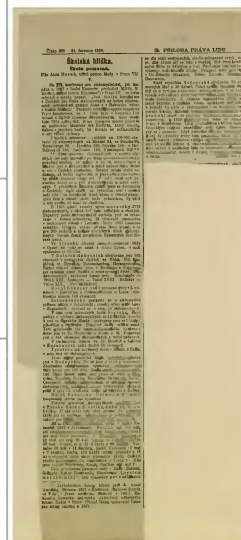
TR 031.091

Data wydania oryginału

1910

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Školská hlídka.**Škola pomocná.**

Píše Alois Buzek, učitel pomoc. školy v Praze VII. V.

Na XII. konferenci pro slabomyslnictví, jež konána r. 1907 v Saské Kamenici, přednášel MUDr. K. Herfort, ředitel ústavu Ernestina*) v Praze IV.; ve svém referátu o sjezdu napsal: „Jest člověk horujícímu v Čechách pro blaho slabomyslných až hrůza smutno, má-li přirovnávati poměry doma a v Rakousku vůbec s těmito číslicemi.“ Předseda tehdejšího sjezdu inspektor Piper konstatoval, že r. 1904 bylo v Německu 112 ústavů s 22.949 chovanci slabomyslnými, mezi nimiž bylo 7354 epileptiků. Slova Piperova mocně působila na nadšeného hlasatele dra Herforta, který slovem, tiskem i skutkem horlí, by dostalo se nešťastníkům u nás řádné výchovy.

Připadá-li průměrně v Čechách na 100.000 obyvatel 32 slabomyslných, na Moravě 84, ve Slezsku 86, Vorarlbergu 92, v Tyrolsku 138, Styrsku 146, v Hor. Rakousích 149, Salcburku 193, Korutanech 212,**)

**) Větší procento slabomyslných v zemích alpských zavinuje kretinismus, který jeví se tu endemicky. poznáme snadno, že jediné v kr. hl. městě Praze a Kladně jest o slabomyslné a méně nadané dítky řádně u nás v Čechách postaráno. Ostatní města česká vyčkávají, až buďto nařízením či jinak přinucena budou, by plnila humanní úkoly své. V milé vlasti naši postaráno dosud as o 400 slabomyslných a méně nadaných. V předešlých člancích zmínil jsem se dostatečně o Čechách; dnes ukáži, co vykonáno jest v zemích naší říše i za hranicemi. Snad obraz o zřízení pomocných škol a ústavů jinde bude pohnutkou, by péče u nás přešla od frází ke skutkům.

R. 1901 zjistil zemský výbor moravský 2779 slabomyslných, z nichž 517 bylo osifělých a chudých. Nepatrný počet slabomyslných umístěn jest za hranicemi v ústavu německém, 12 chovanců ošetřováno v soukromém ústavě v Lomnici. Roku 1907 navrženo zemským výborem sněmu zřízení dvou ústavů, a to pro 250 českých a tolikéž německých dítek slabomyslných. Osnova dosud nevyřízena. Pomocných škol Morava nemá.

Ve Slezsku zřízeny jsou 2 pomocné třídy v Opavě, jež vydržuje země a město Opava; v nich vyučováno je 20 dětí.

V Dolních Rakousích ošetřováno jest 762 chovanců v pomocných školách ve Vídni, Víd. Nov. Městě, sv. Hypolitu, Böheimkirchen, Herzogenburku. Řádné zřízení ústavů jsou v Mödlingu a Guggingu, jež vydržuje země. Spolek a země spravují ústav v Biedermansdorfu; soukromé ústavy jsou: Kreibitz — Vídeň XIII., Eminger — Vídeň XVIII., Heller — Vídeň XIX., v Perchtoldsdorfu.

Horní Rakousy mají 3 pomocné třídy v Linci; ústavy v Hartheimu a Gallnenkirchenu u Lince; ošetřováno celkem 142 chovanců.

Solnohradsko postaralo se o slabomyslné jedinou třídou v Solnohradě; zemský výbor zřídil ústav v Eugendorfu; vychová se v zemi 29 slabomyslných.

V čele zemí rakouských kráčí Styrsko, které pečuje o výchovu slabomyslných ve 12 třídách, z nichž 9 jest ve Styřském Hradci; seskupeny jsou ve 2 školy: pětitřídní a čtyřtřídní. Pomocné školy zřídila země. Tato vybudovala též ústav v Knittelfeldě. Soukromý ústav jest ve Sv. Ruprechtě u Mostu n. M. Postaráno jest o 444 chovanců slabomyslných a méně nadaných.

V soukromém ústavu ve Sv. Martině u Celovce v Korutanech našlo útluk 50 chovanců.

Tyrolsko má soukromý ústav v Milsku u Hallu, v něm jest 88 slabomyslných.

První státní pomocná škola šestitřídní zřízena jest v Budapešti. Při ní jsou 3 třídy pokračovací. Zbudována ministerstvem vyučování nákladem 130 tisíc korun pro 150 dětí. Budín zřídil 14 pomocných tříd. Mimo hlavní město jsou pomocné třídy v Szatmáru, Segedině, Raabu, Temešváru, Debrecině, Egeně, Csongrádu, Účitelé, kteří hodlají se věnovati výchově slabomyslných, vzdělávají se po vykonaných studiích ještě 2 roky na léčebném ústavu učitelském v Budíně.

Halič, Bukovina, Dalmacie, Přímoří nevykonaly ničeho pro opozdění.

Povinné vyučování slabomyslných nařízeno jest v Prusku, Sasku, Slesviku, Anhaltě, Brunšviku. (U nás může býti dítě přijato do pomocné školy jen za souhlasu rodičů.) Dnes je v Německu 90 ústavů pro idioty a obrovský počet tříd pomocných.

Již r. 1860 zřízena pomocná třída v Saské Kamenici, 1867 v Drážďanech. Berlín má 160 tříd, jež sdruženy jsou v několik škol. Každý okres městský má svoji školu pomocnou. V Hamburku vybudováno 12 škol, jež mají 85 tříd; Lipsko ve 4 třídách zřídilo 37 tříd, Frankfurt n. M. 2 školy o 23 třídách, Vratislav 35 tříd v 11 školách, Saská Kamenice 29 tříd v 7 školách. Snaha, aby každé město německé s 15 tisíci obyvatel mělo svoji pomocnou školu, dochází plného porozumění. Co sledujeme v Čechách? Kde jsou bohaté Vinohrady, Karlín, Smíchov atd. atd.?

Dále sledujeme pomocné třídy v Halle, Barmen, Solingen, Kolíně, Dortmundu, Mannheimu; („system mannheimský“: děti vyučovány jsou v odděleních

ne dle stáří seskupených, ale dle schopností svých; na př. dítě 13leté učí se čísti s 8letými, dítě 8leté kreslí, zpívá třeba se 14letými a pod. Vyučování toto nejlépe vyhovuje individualitě dětské). Pomocné třídy jsou též v Heidelbergu, Münsteru, Žitavě, Kasselu, Idsteinu, Hannoveru.

Malá republika švýcarská zbudovala 70 pomocných škol a 30 ústavů. Četné spolky humanní starají se o výchovu a vyučování slabomyslných. V 16 kantonech švýcarských mezi 107.968 dětmi bylo 15.595 zcela normálních. Z ohniska švýcarského šířily se jasné paprsky, z ohniska tohoto vycházely myšlenky a popudy, by péče o slabomyslné i za hranicemi zapustila kořeny. Jedněmi haněnými, jinými velebenými Gugenbühlem snažil se prospěti krajinám kretinismem zmořeným; r. 1840 zřídil léčebný ústav na Abendbergu u Interlaken. Léčil gymnastikou a léčbou vodní. Neustálými cestami zanechával svůj ústav, dopustil prý se i podvodu, když normální děti do ústavu přijímal, by výsledky léčby byly patrnější; ústav po 20 letech zavřen; zásluhou zůstane mu vždy, že dal popud ke studiu idiotie a slabomyslnosti, že myšlenky jeho známy a přijímány byly za hranicemi; dle jeho návrhu budovány ústavy v Anglii, Spojených Státech a jinde. (Příště dále.)

*

*) Zakladatel ústavu tohoto jest J. Arend Amerling. Narodil 1807 v Klatovech. Studoval filosofii ve Vídni, v Praze medicínu. Cestoval v Itálii, Rakousku, Německu, Švýcarsku. Zakladatel učitelského ústavu Budče v Praze. Filosof, lékař, vychovatel. Ústav pro idioty založen r. 1871.

Ochrana matek.

Soudr. Eldersch navrhl při této příležitosti, aby pro vyvarování sporů dosud častých bylo v zákoně výslovně řečeno, že nemocenská pokladna má hraditi také náklad spojený s povoláním porodní báby k šestinedělce. Tento návrh byl přijat.

Dvorní rada Hock vyžadoval, aby obligatorně byly nemocenské pokladny zavázány šestinedělkám vyplácti nemocenské po celé čtyři neděle před porodem, ovšem zdrží-li se šestinedělka práce po celou tu dobu. Třebaže provedení tohoto návrhu bude spojeno se značnými obtížemi a s nemalými náklady, podporovali jej soudruzi Eldersch a Seitz jako nemalý krok k náležité ochraně matek. Návrh ten byl přijat.

Podpora prvního dne nemoci.

Zástupce vlády, dvorní rada Kaan, vyslovil se znovu proti usnesení vyššího výboru, že má býti nemocenské vypláceno hned od prvního dne nemoci a vyžadoval, aby byla přijata osovla vládní, povolující výplatu nemocenského teprve od druhého dne. Poukázal k tomu, že nemocenským pokladnám by tím vznikly náklady asi dvou milionů korun, a že by nemocenské pokladny při tom trpěly hlavně fluktuujícím dělnictvem. Tento názor podporoval také křesťanský sociál Kunsachak.

Z českého severu.

V Teplicích, 30. července.

Jak se potomek žoldnéřů pobělohorských stará o slovenské dělnictvo. Na rozsáhlých statcích kouzlete Clary Aldringena v Teplicích bylo zaměstnáváno po mnoho desetiletí neuvědomělé dělnictvo české, protože velice vyvinutý průmysl severočeský absorboval veškeré domácí síly pracovní, platě vyšší mzdy. Od několika roků nedostačovalo dělnictvo české a proto dopraveny k letním pracím kolonie Slováků. Letošního roku přivezeno bylo do knížecích dvorů též dělnictvo polské. V dvorech v Praseticích, Kladrubech a Lbině je letos ubytováno na sto polských dělníků a dělnic. Dostávají průměrně korunu denně a stravu, kterou jim varí z knížecích plodin vlastní kuchář. Vrací se tedy na knížecí statky staré, dobré časy a páni správci tak si uspoří mrzutosti, které každoročně měli s českým dělnictvem, jež posílalo dítky do českých škol. Vedle dělnictva polského jsou zaměstnání ovšem i Slováci — hlavně ve dvoře doubravickém. Drahota na všech stranách stoupá a proto je nutno šetřit na dělnických mzdách. Starý kníže má sekvestora a mladému knížeti určil sekvestora sám starý kníže — z toho je vidět, že sociální otázka těžce dolehá i na pány kobylníky, jimž ani statistické příjmy nestačí k živobytí. Snad to nyní vytrhne ubozí synové podtatranští a od polských stančků vyšívání chlopové!

Městácká morálka. Hlídací pes kapitalistů severočeských, „Aussiger Tagblatt“ v Ústí nad Labem otiiskuje insert: Feind des Arbeiters bude přijata. „Eiserne Kugel“, Teplice, Badegasse 39.

Když se věnuje více péče nacionalismu než obchodu. Stará firma teplická Ed. Nessel zastavila platy. Nekrytý schodek obnáší 150.181 korun. Firma vlastnila velkoobchod moukou a měla svůj obrovský mlýn. Poškozena jest celá řada věřitelů. Majitel firmy staral se příliš mnoho o nacionalismus a veselý život, což přivedlo k úpadku závod, který před dvaceti lety čítal přes 1,000,000 K čistého jmění.

Vystěhovalectví českého hornictva ze severu do Německa nabylo rázu epidemického. Zprávy, jež docházejí z Německa o poměrech vystěhovalectví, jsou přímo brozné a proto jest nutno upozorniti opět české horníky, aby nesesadili na lep verbifmů zahraničních uhlöbaronů a hledeli raději zlepšiti postavení svoje v Čechách pomocí dobré organizace. V Hounbornu se jedná s českými vystěhovaletci jako s dobyt看em, namačkání jsou do bídných baráků a krmení stravou, kterou by v Čechách potrhli i vepři. Také bití není tam vzácností. Mnozí z vystěhovaletců horníků se již vrátili do Čech. Připravili se ovšem o poslední kousky nábytku a teď pozdě pykají svoji nepředloženost.

Věci veřejného zájmu jest, aby ve všech veřejných místnostech a hostincích vyloženo bylo „Právo Lidu“. O to pečujtež všechny naše spolky a korporace především ve svých vlastních spolkových místnostech. Jak často nelze „Právo Lidu“ čísti v sídle spolků sociálně demokratických, zatím co tiskový brak rozvěšen je po všech kon-tech! Jak mají se indiferentní scznámiti s vaší myšlenkou a prací?

Z českého východu.

V Pardubicích, 30. července.

Veliká lidová slavnost ve Famílii pořádaná již dnes v neděli odpoledne slibuje býti jednou ze zdařilých našich slavností, jaké letos pro nepříznivé počasí jsme dosud neměli. Organizace Famílie-Studánka, Nemošice a Pardubičky věnují čistý výnos slavnosti ve prospěch tisk fondu „Východ o českého Obzoru“. Slavnost koná se ve stinné zahradě hostince p. Nevojeno, za nepříznivého počasí v sále. Průvod s hudbou vyjde o 2. hod. odpolední od „Kostelíčka“ z Pardubic.

Zelenobranská dubina byla volena organizací sociálně demokratických živnostníků a obchodníků v Pardubicích pro svůj výlet, který se již tuto neděli odpoledne koná. Soudruzi ze Svítkova, Popkovic, Jesničánek a Pardubic jistě budou podpořiti mladou organizaci našich živnostníků.

Naše vítězství. Při volbách delegátů do okresní nemocenské pokladny v Přelouči minulou neděli konaných zvítězila kandidátní listina sociálně demokratická.

Když reakce zvítězí v obci. V Holicích vyhráli spojenými silami agrárníci, klerikálové a radikálové proti sociálním demokratům radnici. Přidržíme jen na okamžik zrcadlo jejich činnosti. Nouze bytová zle řádí, obec má odprodat část pozemků pro domky dělnické. Ona odprodává, ale za trojnásobnou kupní cenu. Jeden komunistický politik dokonce prohlásil: „Chtějí-li tovarníci mítí dělníky, ať se postarají o byty, to přece není povinností obce.“ Jiný mnil: „Co by řekli poplatníci, pozemek laciněji odprodávat?“ A ejhle! V téže schůzi byl přijat návrh vrazit šlechtickým kavalířům 500 K na pardubické parforsní hony. Není to vysměch pro moderní komunistický politiku dvacátého století?

Chrudim. Jak se s námi sděluje, byla tyto dny převzata škola obchodní akademie ve státní správu. Jedno břemeno a starost obci spadlo s krku. — Dnes